

Vækkelseslinien

Af Egil Sjaastad, Norge, i 1987. Rektor på Fjellhaug Skoler og senere medredaktør af "Fast Grunn".

Vort tema kan angribes fra mange synsvinkler.

- Man kunne gå historisk til værks og skrive om forskellige vækkelsesretninger i norsk kirke- og missionshistorie.
- Man kunne gå mere kirkepolitisk til værks og skrive om betydningen af frivillige, selvstændige vækkelsesbevægelser inden for den officielle kirke
- Man kunne også drøfte temaet "vækkelses-linien i forhold til det man traditionelt har kaldt "underholdningslinien" i det kristelige arbejde.

Jeg har valgt en angrebsvinkel, hvor forkyndelsen står i fokus. Vækkelseslinien har jo først og fremmest med forkyndelsen at gøre. Vi vil derfor samle stoffet omkring 6 teser:

TESE 1. VÆKKELSESINIEN FORUDSÆTTER EN PERSONLIG OVERBEVISNING OM AT BIBELEN ER GUDS ORD.

Sund vækkelseskristendom må have sin forankring i Bibelen. Alene Guds levende ord ejer kraft til at *trænge igennem, så det skiller sjæl fra ånd og marv fra ben og er dommer over hjertets tanker og meninger*. Hebr 4,12. Alene Guds Ord kan gives følgende omtale: "*Han vil tale de ord til dig, ved hvilke du og hele din husstand skal blive frelst*". Ap.G 11,14. Hvor finder vi dette ord? Svar: I Bibelen.

Guds menighed skal bygges "på apostlenes og profeternes grundvold (Ef 2,20). En myndighed i forkyndelsen, som ikke kan føres tilbage til Skriften, ejer sværmeriet i sig. At rose sig af Ånden uden "det ydre ord" er vækkelsesbevægelse på afveje. Når dette er sagt, må det også siges, at vækkelseslinien ikke kan lade sig nøje med højtlesning fra Bibelen – hvor vigtigt *det* end er. Bibelens budskab skal bæres frem via *forkyndelse*, med den myndighed som en *personlig overbevisning* ejer. "*Jeg tror, derfor taler jeg*" siger apostlen 2. Kor. 4,13. Det som kommer fra et hjerte, som er overbevist om Ordets sandhed og aktualitet, *det har også Guds overbevisende kraft i sig*.

Her er noget af forkyndelsens krise i dag. Djævelen har brugt både bibelkritik og andre ting til at så tvivl om grundlæggende sandheder – *i forkynderes hjerter*. Hvor denne tvivl får lov at regere, fordrejes budskabets indhold og der udebliver den åndelige myndighed. Tvivlen på Ordet marvstjæler forkynderens frimodighed til at "trænge sig ind" på samvittighederne med børnelærdommens grundsandheder.

Jeg lyttede for nylig til en ældre mand, som på et vidnesamvær læste de kendte ord: "- den som kommer til mig vil jeg aldrig vise bort", Joh. 6,37. Med enkle og slet ikke velformulerede sætninger fik han sagt noget, som brændte sig fast. En glæde – fordi han var *overbevist!* Han vidste om personer i forsamlingen som særligt skulle høre dette budskab. Vi sad og forstod: Han har noget *på hjerte!*. Han tror på det, han taler om. Jeg synes jeg fik dokumenteret det, som én har sagt: "Overbevisninger er ikke i vor magt, sådan som kundskaben, *men vi er i overbevisningens magt*".

En anden vidnede om Satans listige angreb og om alle kristnes store fare for at blive opslugt af denne verden. Det dirrede i den sprukne stemme. For ham var Ef 6 realiteter! Derfra hentede han sin overbevisende myndighed. Apostlens ord var noget mere og andet end "forestillinger fra urkristendommens tid".

Kierkegaard sammenlignede engang Platon med apostlene:
”Platon havde nok et skønnere sprog end Paulus, men stakkels Platon, han manglede myndighed”.
Sand vækkelseskristendom anvender Bibelens ord ind i vor tid og siger: ”Så siger Herren”. Sådanne profetrøster fostres kun der, hvor der er en levende overbevisning om, at Bibelens ord er Guds ord.

TESE 2: VÆKKELSESLINIEN FORUDSÆTTER AT DE GRUNDLÆGGENDE EVIGHEDSSPØRGSMÅL ER ØVERST PÅ DAGSORDENEN.

Kristen forkyndelse må have Bibelens egen ”referenceramme”. Et eksempel blandt mange fra ApG. kan klargøre, hvad jeg mener her. Apostlen Peter siger: ”Og han befalede os at prædike for folket og vidne om, at det er ham, Gud har bestemt til at være dommer over levende og døde. Om ham vidner alle profeterne, at enhver, som tror på ham, skal få syndsforladelse ved hans navn.« ApG 10,42-43. De brændende evighedsspørgsmål udgør referencerammen for forkyndelsen. Folk skal blive frelst, opbygget, bevaret *med sigte på evigheden*. Denne alvor møder vi overalt i Bibelen. Vor opgave er at være *redningsmandskab* – i kraft af det budskab vi selv er blevet frelst ved. En alvorlig, men herlig tjeneste, se 2.Kor. 3,7-9. Vækkelseslinien og evighedsalvoren hører sammen.

Jeg har ofte citeret professor Carl Fr. Wisløff, som i en tekstgennemgang sagde omtrent sådan:
”Den forkyndelse, som har kontakt med evigheden, er aktuel for enhver tid. Den prædiken, som har kontakt med tiden, men ikke med evigheden, den forkyndelse er fra evighedens synsvinkel aldrig virkelig aktuel”
Med dette som udgangspunkt er det næppe for meget sagt, at vi overøses af uaktuel forkyndelse i norsk kirkeliv. Den har nok sin

aktualitet for tiden her, men ikke for evigheden. Vækkelsestenen mangler.

En kristen er en pilgrim på vej mod et mål. Ud fra dette perspektiv får alt her på jorden sin værdi. Meget er nyttigt og nødvendigt for tiden her. Og kristne skal så vist ikke unddrage sig ansvaret for at bygge en kultur og engagere sig i samfundsspørgsmål o.s.v. Men *over al* denne virksomhed hviler det evighedsperspektiv, som sætter dens værdi i den rette sammenhæng. Den gælder bare for tiden her. Kulturens bygningsværk, hvor gigantisk det end måtte være, står på sandgrund. Der er altid noget midlertidigt over det. ” For denne verden, som den er, går til grunde” siger Guds Ord 1. Kor. 7,31. Eller, som en ”materialist” fik at høre af Guds egen mund: ”Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. Hvem skal så have alt det, du har samlet?” Luk 12,20 .

Kære medforkyndere! Hvornår dirrede *vore* stemmer sidste – med tanke på fortabelsens grufulde virkelighed? Hvornår lød sådanne udsagn sidst fra vore læber: ”For hvad hjælper det et menneske at vinde hele verden, men bøde med sit liv?” Matt 16,26. Hvornår var vor forkyndelse sidst præget af den tone, som vækkelsessangene har været bærer af:

”Hvad har du igen, om Himlen tabes i en mørk og tidløs evighed?”

”Indenfor eller udenfor, hvor skal du stå engang”?

Den prædikant, som selv har været rystet i sit inderste af dette alvor, kan forkynde dette, uden at det virker koldt og dømmende. Biskop Pontoppidan var besjælet af evighedsperspektivet i sin vejledning til præsterne (skrevet ca. 1750):

”Hvis man her fylder prædiketimen med tale om ting, som – skønt sande i sig selv – dog er menighedens omvendelse og sjælefrelse væsentligt uvedkommende, ja hvis man her driver et håndværksmæssigt arbejde og sætter sit højeste mål i en times

klang, sang og ceremonier, ville det dog være dobbelt uforsvarligt under hensyntagen til ovennævnte forhold”.

De ”ovennævnte forhold” var: vankundighed, død kristendom og umoral..

Dermed kommer vi naturligt over til:

TESE 3. VÆKKELSESLINIEN FORUDSÆTTER EN FORKYNDELSE SOM STILLER FOLK OVERFOR ET ENTEN/ELLER.

Vi hører ofte tale om mennesker, som lever anonymt med sin skjulte tro. De tror på sin egen måde uden at være med i noget helligt samfund eller uden at stå frem med sin tro i sit nærmiljø. Omtalen af disse bliver som regel tilføjet en kritik af etablerede kristne miljøer for snæversyn, dømmesyge og for at opsætte kulturelle barrierer.

Selvkritik er sundt, det er sandt nok. Men ind i denne velmente tale om ”den skjulte menighed” skal Jesu ord bane sig vej.

”Enhver, som kendes ved mig over for mennesker, vil jeg også kendes ved over for min fader, som er i himlene. v33 Men den, der fornægter mig over for mennesker, vil jeg også fornægte over for min fader, som er i himlene” Matt 10,32-33.

”Hvor snæver er ikke den port, og hvor trang er ikke den vej, der fører til livet, og der er få, som finder den!” Matt 7,14.

Billy Graham er fra luthersk hold ofte blevet kritiseret for sine invitationer og appeller. Med sin baptistiske baggrund er det klart, at han vægtlægger en del ting anderledes end luthersk vækkelseskristendom. Men han har dog ret i, at kaldet til *afgørelse* findes igen og igen i Bibelen. ”..å vælg i dag, om I vil dyrke de guder, jeres fædre dyrkede” Jos 24,15. *Valget* kommer ingen udenom, selvom vi fastholder at frelestilegnelsen er Ordet og Åndens værk alene! I dette paradoks må en forkynder leve – og forkynde. Indbydelsen og kaldet hører forkyndelsen til. Og man skal understrege, at det er muligt af blive frelst *i dag*.

”*I dag* begynd, og vent ej dermed til i morgen!

Hvad *næste* morgengry kan bringe er forborgen (gemt).

Brorson

”I dag er nådens tid, i dag er Gud at finde”, jf. 2.Kor 6,1.

” Om I dog i dag ville lytte til ham! Gør ikke jeres hjerter hårde Hebr 3,7-8.

Der må et opbrud til – selv om dette opbrud i praksis kan ”modnes” over tid.

Personligt har jeg været til møder, hvor omvendelsesappellen har været kraftig, uden at der var ”et åndeligt klima” til det. Andre gange har jeg mærket et stærkt gennemslag for budskabet *uden* at appellen blev båret direkte frem.

En ældre medarbejder skrev efter et ”Ungdommens landsmøde”:

”I kastede et godt garn ud, og jeg tror fisken svømmede ind i det. Men i trak det ikke i land!”. Hans anliggende var, at der ellers var lagt til rette for en mere aktiv indbydelse.

Vækkelseslinien har øje for *den enkelte*. En svensk kristen karakteriserede en forkyndelse, han hørte, på denne måde:

”Man siger ”vi” og ”os”! Han mente at forkyndelsen var for inkluderende og ikke satte skel mellem frelst og ufrelst. Her er noget at tænke på, også i vore sammenhænge.

TESE 4. VÆKKELSESLINIEN FORUDSÆTTER EN FORKYNDELSE SOM SIGTER PÅ SAMVITTIGHEDEN, TILDOM OG FRIGØRELSE

Det er vækkelsesliniens styrke – sådan som den gennem tiden har udartet sig på *luthersk* kirkemark-, at den ikke bare har *orienteret* om lov og evangelium, men har *anvendt* lov og evangelium på hjerterne. Man har villet være på linie med vækkelsesforkyndelsen ved Jordan. Johannes Døber forkyndte loven i tilsagns form, sådan at samvittighederne *oplevede* dens virkning. Og vi må tro, at de også oplevede glæden ved at høre

hans ord om Guds lam, Matt. 3, Johs. 1,29. Sådan var det også på pinsedagen. Ånden gav Peter at forkynde til samvittighederne, og folk spurgte: "Hvad skal vi gøre?". Ind i dette åndsklima lød evangeliet. Samvittigheder under lovens anklage blev frie og glade – og født på ny.

Vækkelsesliniens vigtigste ordpar er og bliver *synd og nåde*. Og så længe en kristen er "samtidig synder og retfærdig", så længe bliver dette livets vigtigste ordpar.

Der har på det seneste været skrevet en del om forholdet mellem religiøsitet og kristendom. Lad det nu straks være sagt:

"Vækkelseskristendommen" har til tider set stort på den kristne oplæring og påvirkning gennem kirke og skole. Et typisk eksempel er Ludvig Hope. Kendt er billedet med at kristendomsoplæring og konfirmandundervisning "har samlet brænde, som vækkelsesbevægelserne har antændt".

Samtidig har man været klar over, at religiøsiteten har støttet sig til den kristne tradition, men alligevel er blevet en stenhård mur af egenretfærdighed. Religiøsitetens kendetegn er jo til alle tider, at den søger at bygge sin egen retfærdighed. Paulus omtalte med respekt jødernes store fortrin på grund af pagten, loven, fædrene o.s.v. Rom.9,4-5. Men når alt dette bliver misbrugt, blev resultatet en frygtelig tragedie. "For det vidnesbyrd må jeg give dem, at de har nidkærlighed for Gud, men uden forstand. De kender jo ikke Guds retfærdighed, men søger at hævde deres egen, og derfor har de ikke underordnet sig under Guds retfærdighed". Rom 10,2-3.

Luthersk orienteret vækkelseskristendom har her et vigtigt anliggende, som vi må bære med os i mødet med evangelikale bevægelser ude i verden – og i vort eget land: Forkyndelsen er kaldet til at afdække egenretfærdigheden!. Rosenius talte ofte om "trællene", som endnu ikke var blevet "sønner". Med det mente han alle dem, som prøver at lappe på deres egen retfærdighed og tror, at de ved Guds hjælp skal kunne bestå for Gud i den. Disse må egentlig opleve et *under* i deres liv:

"Vor store Gud gør store under med glæde vi dem skue må.
Han bryder ned, hvad mange grunder de falske håb om frelse på,
og river sønder Satans garn til frelse for sit tabte barn".

Vækkelseslinien skal føre mennesker derhen, hvor de finder redning i Jesus *alene*. Da bliver deres vidnesbyrd: "Jeg er løst fra alt mit eget! Jeg er tilregnet det, som Gud kræver af mig! Da er der glæde og frelsesvished på et ægte grundlag! Da har religiøsiteten fået sit knæk.

Selv om vi har levet med Gud i mange år, trænger vi igen og igen til at blive frataget alt vort eget. Sådan at vi med fornyet og glad hjerte kan sige:

"Hvad Kristus mig har givet,
det gør for Gud mig kær".

Dette må være det vigtigste pulsslag i vækkelseslinien. Egentlig er dette ikke noget andet end at "skelne ret mellem lov og evangelium".

TESE 5. VÆKKELSESLINIEN FORUDSÆTTER TRO PÅ FORKYNDELSEN SOM NÅDEMIDDEL

TESE 6. VÆKKELSESLINIEN FORUDSÆTTER VIDNER MED UDRUSTNING AF KRAFT OG NÅDEGAVER VED DEN HELLIGE ÅND

De 2 sidstnævnte teser er også vigtige elementer i denne artikel. Men af pladshensyn udelades de her.

Artiklen er oversat – og i meget let grad – bearbejdet.

24. januar 2009. Immanuel Fuglsang